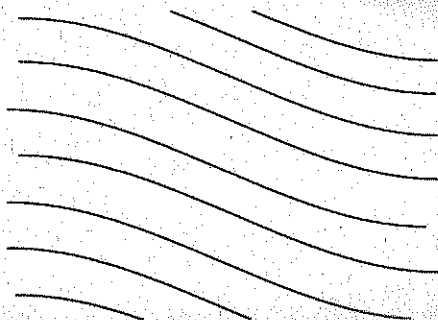

Andragoški center Republike Slovenije
Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

NOVEMBER 1996/11

▲ DOMA IN V SVETU ● Popravek ● Jezikovno izobraževanje na ljudskih univerzah
● Financiranje programov izobraževanja za demokracijo ● Posvet o osnovnem izobraževanju
odraslih ● Slovenski študijski krožki so zanimivi tudi na Švedskem ● Vloga nevladnih
izobraževalnih organizacij pri oblikovanju politične in pravne kulture odraslih ● Evropski
posvet prostovoljskih združenj ESVA ● Evropsko leto vseživljenjskega učenja ▲ KOTIČEK JE
VAŠ ● V DOBI smo v Središču za spodbujanje učenja vpeljali mentorstvo ▲ POSVETI,
KONFERENCE ● Peti evropski kongres psihologije ● ESREA seminarja ▲ PRIPRAVLJAMO ●
Pomagajte nam dopolniti seznam verificiranih izobraževalnih programov za odrasle ●
Obvestilo udeležencem izobraževanja iz NLP-ja ● Vabilo na izobraževalno srečanje ▲
PONUJAJO VAM ● Deutsch perfekt 4 ● Ni ovir za ... ▲ NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Izdajatelj: Andragoški center Slovenije, Urednik: Peter Monetti

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
 - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
 - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
 - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
 - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
 - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
 - novice v upravljanju in zakonodaji;
 - statistične podatke;
 - mnenja, stališča in predloge;
 - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
 - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
 - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
 - novice iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnat, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemajo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS. Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik - vodja Informacijskega središča, in Peter Monetti - urednik Novičk.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 061 444 978, faks: 061 445 881, elektronska pošta:

RFC-822: tajništvo.saec@infosol.mss.edus.si.
DECnet: STENAR::LJACRS

Popravek

V prejšnji številki *Novičk* sem pomotoma napisal, da je gospod Ivan Kristan predsednik Državnega zbora namesto Državnega sveta. Obema predsednikoma in bralcem se za pomoto opravičujem.

Urednik

Jezikovno izobraževanje na ljudskih univerzah

Poučevanje tujih jezikov je ena izmed pomembnejših dejavnosti vseh ljudskih univerz po Sloveniji. Ponudba jezikovnih tečajev na ljudskih univerzah je zelo raznolika, saj poleg angleščine, nemščine, italijanščine in francoščine, ki so v Sloveniji zagotovo najbolj razširjeni tuji jeziki, nekatere večje ljudske univerze ponujajo tudi tečaje vseh drugih evropskih jezikov, kot so španščina, portugalsčina, češčina, madžarščina, ruščina, v njihovi ponudbi pa najdemo tudi tečaje latinščine, japonščine, kitajščine in arabščine. Tudi slovenščina kot tuji jezik sodi v program jezikovnega izobraževanja vseh ljudskih univerz. Pisana pa ni samo ponudba jezikov, temveč tudi oblik poučevanja: na voljo so verificirani standardni tečaji, ki potekajo v majhnih skupinah, individualni pouk, konverzijski in osvežitveni tečaji, specializirani za sklenjene ciljne skupine, pripravljani za nekatere izpite, poletne jezikovne šole doma in v tujini ldr. V jezikovnih tečajih poučujejo usposobljeni učitelji, ki se stalno redno spopolnjujejo na seminarjih in delavnicah doma in v tujini; te poleg posameznih ljudskih univerz organizira predvsem Aktiv za tuje jezike pri Zvezi ljudskih univerz.

Cilj vsakega jezikovnega tečaja je seveda doseči stopnjo tekočega sporazumevanja v tujem jeziku, slušatelji pa pridobljeno znanje dokažejo na ustreznem izpitu. Zveza ljudskih univerz je ob podpori Ministrstva za šolstvo in šport že od leta 1990 članica Mednarodne izpitne konference ICC; to pomeni, da v sklopu Zveze dvakrat na leto organiziramo mednarodne izpite za angleščino, nemščino, italijanščino, poslovno angleščino, poslovno nemščino, tehnično angleščino ter angleščino za hotelske in gostinske delavce. Po uspešno opravljenem izpitu dobijo kandidati ustrezno spričevalo mednarodne konference ICC.

Na posameznih ljudskih univerzah lahko opravljajo tudi druge mednarodne izpite, zelo popularen pa je tudi slovenski izpit o tekočem sporazumevanju v tujem jeziku. Program izobraževanja in standarde znanja, po katerih potekajo tečaji angleškega, nemškega, italijanskega in francoskega jezika in ki pripeljejo udeležence do javne listine o doseženem znanju tujega jezika, je leta 1933 pripravila skupina strokovnjakov takratne

Zvezo delavskih univerz v sodelovanju z Izobraževalnim centrom za tuje jezike v Ljubljani. Program je 30. maja 1984 verificirala Posebna izobraževalna skupnost za družboslovno usmeritev. Predvideva izobraževanje v petih stopnjah, skupaj 450 ur pouka, pridobljeno znanje pa omogoča sposobnost tekočega sporazumevanja v tujem jeziku.

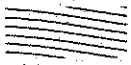
Ker vemo, da je izobraževanje na področju tujih jezikov v zadnjih letih doživelo precejšnje spremembe tako glede metodike in didaktike poučevanja kot tudi glede potreb slušateljev in udeležencev tečajev, se je aktiv za tuje jezike lani odločil za projekt prenove jezikovnih programov. Projekt je podprlo tudi Ministrstvo za šolstvo in šport, in tako se lahko pohvalimo, da bo projektna skupina do konca tega koledarskega leta končala delo.

Pri prenovi programa in pripravi standardov smo upoštevali predvsem izkušnje pri poučevanju tujih jezikov in izpeljavi omenjenega slovenskega izpita. Zamisli smo zajemali tudi iz izkušenj, ki smo jih pridobili s sodelovanjem v mednarodni izpitni konferenci in izvajanjem izpitov ICC. Upoštevali smo merila in standarde zaključnih izpitov in mature na srednjih šolah. Ves čas pa smo seveda mislili na to, da pripravljamo program in izpit za odrasle, ki znanja jezika ne potrebujejo v akademske namene, temveč pri poklicu, pri stikih s tujimi poslovnimi partnerji, na potovanjih v tuje govoreče dežele, pri prebiranju tuje literature in gledanju tujih programov. S temi izhodišči smo torej pripravili program, ki bo odraslega slušatelja pripeljal do takšne ravni znanja, ki mu bo omogočal tekoče sporazumevanje v vseh vsakdanjih življenjskih položajih. Program predvideva prepletanje in razvijanje vseh štirih jezikovnih spretnosti (govorjenje, poslušanje, branje, pisanje) v okviru različnih komunikacijskih funkcij, prenovljeni program pa preverjanje znanja na dveh ravneh, osnovni ravni in ravni aktivnega znanja. Izpit na osnovni ravni bi kandidati opravljali po 200-250 urah učenja, na ravni aktivnega znanja pa po 450-500 urah učenja v tečajih.

Ob programu izobraževanja in standardih znanja je projektna skupina pripravila tudi vzorčne preskuse (teste) za opravljanje izpita in merila za ocenjevanje. Izpit na aktivni ravni je sestavljen iz pisnega in ustnega dela, na izpitu pa se preverijo vse štiri jezikovne spretnosti. Po uspešno opravljenem izpitu bi kandidati dobili javno veljavni certifikat o aktivnem znanju tujega jezika.

Projektna skupina torej končuje svoje delo. Program izobraževanja in standardi znanja so pripravljani za vse jezike, vzorčne izpite pa smo v prvi fazi pripravili samo za angleški in nemški jezik. Program in standarde znanja bomo do konca leta predstavili in predložili Državnemu izpitnemu centru in upamo, da bo le-ta naš program sprejel in potrdil.

Franja Centrih, UPI Ljudska univerza Žalec

Financiranje programov izobraževanja za demokracijo

Pri spremljanju tega, kako je z izpeljavo programov izobraževanja za demokracijo, opazamo na ACS, da imate izvajalske organizacije veliko težav pri iskanju denarja za njihovo financiranje. Za denar se najpogosteje obračate na Ministrstvo za šolstvo in šport, ki objavlja vsako leto razpise za sofinanciranje izobraževanja odraslih. Žal je delež organizacij, ki dobijo ta denar dokaj majhen in zato se dogaja, da mnogi, ki imate pripravljene programe, teh zaradi pomanjkanja denarja ne morete izpeljati. Poleg tega pa denar iz tega vira ne zadošča za izpeljavo celotnega programa, temveč je z njim mogoče poravnati le do tretjine stroškov.

Možnost, da bo izvajalec programa izobraževanja za demokracijo plačal vse stroške samo iz enega vira, je zelo majhna. Izvajalci teh programov, ki poznajo več različnih virov financiranja in imajo več izkušenj s pisanjem tovrstnih prijav in prošenj, imajo tudi več možnosti za uspeh.

Namen tega prispevka je zato predstaviti čim več možnosti za financiranje programov izobraževanja za demokracijo.

Najpomembnejša pogoja tako za financiranje kot za iskanje udeležencev sta kakovost ter izvirnost vaših programov izobraževanja za demokracijo. Pri tem je pomembno, da vam neuspeh, npr. pri razpisu, ne vzame poguma, temveč da se ob analizi mogočih napak in pomankljivosti vašega izobraževalnega programa ali prošnje nekaj naučite, in to znanje uporabite pri naslednjih razpisih.

1. Javni razpisi za oddajo javnih naročil

Vsak javni razpis mora potekati po natančno določenem postopku, ki ga določa Odredba za postopke za izvajanje javnega razpisa za oddajo javnih naročil (Uradni list RS, št. 28/93, 9/94). Javni razpisi so lahko objavljeni v dnevnem časopisu, obvezno pa v Uradnem listu Republike Slovenije. Odredba določa, da mora objava javnega razpisa vsebovati ime naročnika, predmet razpisa, kraj, datum in osebo, pri kateri se dvigne razpisna dokumentacija, orientacijsko vrednost javnega naročila, predvideni rok začetka in dokončanja del, merila za izbiro najugodnejših ponudnikov, rok in način oddaje ponudbe ter kraj, mesto, datum in uro odpiranja ponudb.

Vsi, ki se prijavite na razpis, morate biti pri pisanju ponudb zelo pozorni in natančni. Ponudbo morate napisati po vseh zahtevanih navodilih in upoštevati vse navedene pogoje v razpisu, saj imajo naročniki, npr. pravico že v naprej zavrniti vse ponudbe, ki niso pravilno označene (npr. na kuverti ne piše 'Za razpis...').

Preden se prijavite na razpis, je smiselno, da si natančno preberete tudi omenjeno odredbo, saj se boste tako najbolje poučili o pravicah, ki jih imate v razpisnem postopku (npr. da sodelujete pri javnem odpiranju kuvert s ponudbami, da vas takoj obvestijo o izidih razpisa, da lahko zahtevate revizijo postopka, če so bile v njem ugotovljene nepravilnosti...).

V obravnavi je tudi Predlog zakona o javnih naročilih, ki bo (če bo sprejet v tej obliki) še bolj zavaroval pravice ponudnikov (npr. pravica do pritožbe, če menite, da so bile v postopku kršene vaše pravice, pravica, da vam naročnik utemelji svojo odločitev o izboru ponudnikov in vam jo v roku pošlje).

Ministrstvo za šolstvo in šport vsako leto objavi javni razpis za sofinanciranje izobraževanja odraslih. V zadnjem razpisu letos (objavljen je bil aprila 1996 v Noviškah), so med izobraževalnimi akcijami sofinancirali tudi državljansko izobraževanje: izobraževanje za demokracijo in ekološko osveščanje. Prednost pri izbiri so imele izobraževalne akcije, ki so imele zagotovljeno sofinanciranje iz drugih virov, upoštevali pa so tudi druga merila (npr. usposabljanje na ACS, krajevno razpršenost, zasnovano in kakovost izobraževalnega programa). Mnogi ponudniki na razpisu niso bili uspešni zaradi nepravilno naslovljenih ali nepopolnih prošelj, žal pa je bilo letos namenjeno tudi manj denarja za izobraževanje odraslih, zato je bilo manj odobrenih vlog kot prejšnja leta. Dodatne informacije o tej možnosti sofinanciranja programov izobraževanja za demokracijo in o naslednjem razpisu dobite na Ministrstvu za šolstvo in šport, Šmartinska 134a, tel: 061 443 250.

Razpisi drugih državnih organov

V Uradnem listu lahko spremljate tudi druge javne razpise, ki jih objavljajo različna ministrstva, občine in drugi državni organi. Ta možnost je aktualna predvsem za tiste, ki ste pripravili program izobraževanja za demokracijo za specifično ciljno skupino ali s poudarkom na tisti tematiki, ki je objavljena v posamičnem razpisu. Bodite pozorni tudi na drugačne možnosti podpore za vašo izobraževalno dejavnost (npr. da se pri občini pozanimate za možnost nepridobitnih najemnin).

2. Pomoč tujih vlad

S programom za demokracijo Phare Evropska skupnost pomaga državam srednje in vzhodne Evrope pri prehodu na tržno gospodarstvo in demokratično družbeno ureditev. Na te programe se lahko prijavijo nedržavne in nepridobitne organizacije. Programi za demokracijo Phare so razdeljeni na makro- in mikroprojekte. Makroprojekti so organizacijsko, časovno in finančno precej zahtevni, saj morajo v projektu kot partnerji sodelovati lokalne organizacije in organizacije s sedežem v državi članici Evropske skupnosti. Za izpeljavo mikroprojektov nosilci ne potrebujejo partnerjev iz Evropske skupnosti, trajanje projekta je omejeno na največ leto dni, višina pomoči pa se giblje od najmanj 3000 do največ 10000 ekujev. Informacije o roku za oddajo prijavnice dobite na naslovu: Programi za demokracijo PHARE in TACIS, C/O Most-SCI Slovenija, Breg 12, 1000 Ljubljana, tel. 061 125 80 67

3. Fundacije

Fundacije so ustanove, ki namenjajo denar za splošnokoristne in dobrodelne namene in niso pridobitno usmerjene. Tudi v Sloveniji smo zadnje čase priče nastanku teh institucij. Njihovo delovanje je določeno z zakonom o ustanovah. V neprofitnem sektorju imajo vlogo bank, v katerih druge nepridobitne organizacije dobivajo denar za izvajanje svojih programov. Za financiranje programov za demokracijo je po namenu delovanja (podpora civilni družbi in demokraciji) verjetno najprimernejša fundacija Zavod za

odprto družbo - Slovenija oz. Open Society Institute - Slovenia. Informacije o možnostih za financiranje dobite na naslovu Vegova 8.

4. Zbiranje denarja

Neprofitne organizacije lahko denar, ki ga potrebujejo za delovanje in izpeljavo svojih programov nabirajo tudi s pomočjo zbiranja denarja (fundraising). Pri tem jim lahko pomaga filantropična zavest ljudi in stimulatívna davčna politika za fizične in pravne osebe, ki so donatorji (J. Mekinc, Fundraising, Gospodarski vestnik, št. 1-2, januar 1996).

Nepridobitne organizacije občutijo posledice dokaj negativne tradícije doniranja in tudi davčna politika bi lahko bila ugodnejša. Nepridobitna organizacija lahko zbudi pozornost donatorjev s svojim programom, ki mora biti zaradi velike tekmovalnosti čim boljši, poti za zbiranje denarja pa so različne (npr. obisk pri potencialnem donatorju, pošiljanje predstavitvenega gradiva, predstavitev po telefonu...). Najbolj smiselno je, če skušamo dobiti denar za izpeljavo izobraževalnih programov od različnih podjetij. Pri tem pa moramo vedeti, kakšne koristi imajo lahko od tega podjetja in ločevati doniranje od sponzoriranja.

Donacije so izplačila gospodarskih družb v nekatere negospodarske namene. Podjetja nimajo neposredne koristi od izplačevanja donacij, lahko pa te odhodke prikažejo kot davčno olajšavo. Po zakonu davka od dobička se kot olajšava priznajo izplačila za humanitarne, kulturne, znanstvene, vzgojno-izobraževalne, športne, ekološke in religiozne namene, vendar pa žal le do višine 0,3 odstotka ustvarjenih prihodkov podjetja.

Sponzorstvo pa je obojestransko koristen posloven odnos med sponzorjem in sponzorirancem, ki ga ta urejata s pogodbo o sponzoriranju. Sponzorirajo se lahko tudi izobraževalni programi. Interes podjetja je v nekakšnem oglaševanju, saj si s tovrstnimi akcijami podjetje oblikuje in utrjuje svojo podobo.

5. Minimalne kotizacije udeležencev

Čeprav je upravičena utemeljitev, da je težko motivirati potencialne udeležence že za brezplačne programe, pa ta možnost vseeno ni povsem zanemarljiva, saj so tudi takšni primeri. Če se odločite za to možnost, naj bodo prispevki manjši, z dobljenim denarjem pa boste lahko poravnali vsaj manjši del stroškov.

Branka Emeršič, ACS

Posvet o osnovnem izobraževanju odraslih

V Novem mestu je bil 24. oktobra posvet o osnovnem izobraževanju odraslih, ki ga je organiziral Zavod RS za šolstvo v sodelovanju z Razvojnim izobraževalnim centrom Novo mesto. Celoten posvet so na pobudo vodje osnovnega izobraževanja odraslih na Zavodu RS za šolstvo prof. Silve Kos oblikovali udeleženci sami in mu dali zanimiv naslov Ljudska univerza ljudski univerzi. Osnovno izobraževanje odraslih je namreč organizirano le v ljudskih univerzah.

Prispevki sodelavcev predavateljev so izhajali predvsem iz njihove prakse in so bili prav zato še posebno zanimivi.

Kako poiskati poti do manj izobraženih? Silva Kos je ugotavljala, da imamo v Sloveniji po popisu prebivalstva leta 1991 še vedno 20,4% prebivalstva brez končane osnovne šole in 21,6% samo s končano osnovno šolo. Kako te pridobiti za izobraževanje? Pri tem ima lahko zelo pomembno vlogo lokalna skupnost, organizatorji izobraževanja pa bodo morali ubirati tudi poti, ki nam jih odpira sodobna tehnologija, npr. po javnih občilih.

Janka Likozar, CPI Cene Štupar, je predstavila trženje v osnovni šoli za odrasle in osvetlila marsikatero novo idejo, kako pridobivati kandidate za izobraževanje. Lijana Ličar iz Osnovne šole Trbovlje ima veliko izkušenj s preverjanjem in ocenjevanjem znanja v programih osnovne šole za odrasle in te je prenesla udeležencem posveta. Zanimiva je bila skrbna analiza o vključevanju odraslih v osnovnošolsko izobraževanje in njihovih možnostih za nadaljnje izobraževanje v koroški regiji; pripravil jo je dolgoletni direktor Ljudske univerze Ravne Rudi Krenkar. Prav tako je imela precejšen odmev tema Vključevanje Romov v osnovno šolo za odrasle pri Ljudski univerzi Murska Sobota, predstavil jo je Marjan Čenar, Ljudska univerza Murska Sobota. Ob koncu pa je Anton Redek, Razvojno-izobraževalni center, seznanil udeležence še z življenjem in delom v programu osnovnega izobraževanja na novomeškem območju.

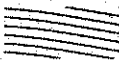
Razprava je zajela več vprašanj: težave z mladostniki, ki se vpišejo v programe za odrasle potem, ko v redni osnovni šoli niso bili uspešni (osip povzroči, da je vsako leto neuspešnih okrog 2000 mladostnikov); slabo kvalifikacijsko strukturo na posameznih (npr. kmetijskih) območjih Slovenije in kako jo izboljševati, ko med odraslimi ni potrebne motivacije za vpis v osnovno šolo; povezovanje osnovnošolske izobrazbe in pridobitve poklica ipd. Veliko vprašanj je bilo pravne narave, npr. verifikacija osnovnih šol pri ljudskih univerzah po novi šolski zakonodaji, kakšna so merila za oblikovanje oddelkov (normativi), zapisi splošnega uspeha v spričevala zaradi točk ob vpisu v srednje šole itn.

Udeleženci so bili seznanjeni s potekom prenove izobraževanja odraslih in še posebej osnovnega izobraževanja. Spoznali so nekatere kritične točke, s katerimi se bo morala programska komisija za osnovno izobraževanje odraslih, ki bo delovala pri Področni kurikularni komisiji za izobraževanje odraslih (in še ni imenovana), spoprijeti in jih ustrezno rešiti. Prosili smo jih, da komisiji pomagajo s pobudami in tako, da jo opozorijo na pomanjkljivosti v dozdajšnjem programu osnovne šole za odrasle in

predlagajo, kako jih odpraviti. Vodje osnovnega izobraževanja pa bomo tudi sproti seznanjali z delom komisije.

Posvet o osnovnem izobraževanju odraslih je bil uspešno srečanje vseh, ki so odgovorni za to izobraževanje. Udeleženci (bilo jih je 32) pričakujejo, da se bodo tako sešli vsaj enkrat na leto.

Marija Velikonja, Ljubljana

Slovenski študijski krožki so zanimivi tudi na Švedskem

Linköping, Stockholm, od 14. do 20. oktobra 1996

Na Švedsko nas je povabil Kjell Rubenson, profesor na Univerzi v Linköpingu, ki je tudi organiziral naše študijsko potovanje z namenom, da bi švedskim raziskovalcem in univerzitetnim profesorjem predstavile naš projekt Študijski krožki, ter da bi ugotovili možnosti za sodelovanje. Hkrati nam je organiziral obiske nekaterih drugih organizacij, da smo se seznanile z usposabljanjem vodij in mentorjev ter načinom dela in organiziranja študijskih krožkov. Stroške poti in bivanja so nam plačali naši gostitelji, to je tudi priznanje našemu delu, zlasti, če nas povabijo v domovino študijskih krožkov, kjer potekajo le-ti že skoraj sto let. Na Švedskem smo bile Sabina Jelenc, Nataša E. Jelenc in Slavica Černoša.

Organizator našega potovanja na Švedsko je pripravil program za štiri dni; tri dni v Linköpingu in en dan v Stockholmu. Svoje kolege na Univerzi v Linköpingu, zlasti njen Oddelek za izobraževanje in psihologijo, je želel seznaniti z izidi našega projekta. Predstavile smo jim naše metode evalvacije, oblike usposabljanja vodij in mentorjev, akcijske in izobraževalne cilje ŠK ter izide evalvacije. Ob naši predstavitvi smo jih seznanile z našimi izkušnjami, ki pa niso povsem primerljive z njihovimi, saj na Švedskem nimajo takšne raziskave.

Predstavitve so se udeležili raziskovalci iz treh držav - Švedske, Norveške in Kanade; zelo pozorno so nas poslušali in nas veliko spraševali. Zanimalo jih je, kako naši študijski krožki vplivajo na demokratizacijo družbe in kako so sprejeti pri ljudeh. Najbolj pa so jih zanimali naši akcijski cilji, ki jih na Švedskem ne poznajo. Čeprav neradi, so vendarle morali priznati, da je to naša prednost, ker dajemo s tem študijskim krožkom novo, bolj kakovostno razsežnost: aktivno komuniciranje z okoljem, ki ga posamezniki s svojim delom spreminjajo in s tem hkrati spreminjajo tudi sebe. Predstavitve je bila dokaj naporna in izčrpana, ker so vprašanja o našem delu in naših izkušnjah kar deževala, tako da je sama predstavitve trajala sedem ur.

Drugi dan smo končno lahko spraševale tudi me; ker smo obiskale eno od ustanov v Linköpingu, kjer potekajo študijski krožki ter si v živo ogledale delo nekaterih (računalništvo, tkanje na statvah, rezbarjenje lesa in oblikovanje gline). Ustanova se imenuje ABF - Arbetarnas BildningsForbund (Delavskoizobraževalna zveza) in je ena od 11 zvez, pri katerih potekajo ŠK na Švedskem. Te pa imajo eno krovno zvezo,

ki združuje te zveze, poleg njih pa še visoke ljudske šole in knjižnice, ter ima vlogo njihove agencije.

Zveza ABF je ena večjih zvez v sklopu katerih se izpelje na Švedskem več kot polovica vseh krožkov z družboslovno tematiko, ker sta njeni glavni ustanoviteljici Švedska konfederacija sindikatov in Socialnodemokratska stranka. Denar za krožke, ki potekajo v sklopu te zveze, dajejo: država, regije in udeleženci. Vsak od njih ga prispeva približno tretjino. Krožki, ki so namenjeni posebnim kategorijam prebivalstva in priseljencem za učenje švedskega jezika, so brezplačni. Tako se večinoma financirajo tudi krožki v drugih zvezah. Treba je omeniti, da na Švedskem ne ločujejo vodje in mentorja, tako kot pri nas, temveč imajo samo vodjo študijskih krožkov in vodjo zveze.

Vodij (mentorjev) za delo v študijskih krožkih ne usposablja posebej, ker to obliko učenja že vsi dobro poznajo, temveč jih usposablja na treh različnih področjih in na tri različne načine:

- lahko se vključijo v programe izobraževanja za izobraževalce odraslih, ki poteka na Centru za izobraževalce odraslih. V sklopu študija pedagoških ved, lahko poljubno izbirajo posamezne module;
- imajo posebno usposabljanje za spoznavanje ideologije in filozofije zveze, v sklopu katere delujejo;
- usposablja se tudi v krožkih (učijo se drug drugega) in v ta namen organizirajo delavnice ob koncu tedna.

Teme študijskih krožkov so sicer prosto oblikovane, morajo pa biti v skladu s filozofijo in ideologijo zveze, v kateri jih obravnavajo, sicer jih vodja zveze zavrne.

Poudariti je treba tudi to, da okoli 70 odstotkov vodij (mentorjev) izpeljuje ŠK brezplačno in samo 30 odstotkov jih dela za plačilo. Zanimivo je tudi, da od vodij (mentorjev) zahtevajo strokovno znanje za nekatere teme, ki jih obravnavajo. Ni nujno, da ima vodja formalno izobrazbo, mora pa imeti znanje z določenega področja (npr. če je krožek računalništva, mora mentor to področje poznati in vedeti celo več kot drugi udeleženci).

Tudi na Švedskem morajo mentorji in vodje zvez voditi evidenco o udeležencih krožka, o številu opravljenih ur, navzočnosti na posameznih srečanjih ipd. Končno poročilo oddajo vodji zveze, ta pa ga pošlje vladni ustanovi. Na podlagi teh poročil dobijo denar za krožek.

Delo krožkov nadzira vodja zveze; ta je tudi odgovoren za delo vseh študijskih krožkov, ki potekajo v kakšni zvezi. Država sama ne nadzira porabe denarja in izpeljave ŠK.

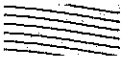
Na Centru za izobraževanje izobraževalcev odraslih (Vuxenutbildarcentrum) na Univerzi v Linköpingu so nam razložili, kako usposablja in izobražuje izobraževalce odraslih in kako usposablja vodje (mentorje) študijskih krožkov, ki se lahko samo pridružijo posameznim modulom v programih za izobraževalce odraslih.

V Stockholmu smo bile na institutu za izobraževanje (Lärahögskolan Stockholm). Vsi, ki smo jim predstavile naš projekt, so bili presenečeni nad strokovno izpeljavo projekta in evalvacije ter izrazili željo po sodelovanju.

Ravno to je bil tudi naš cilj potovanja na Švedsko: navezovanje stikov s švedskimi institucijami, ki izvajajo ŠK, ter izobraževalnimi ustanovami za izvajalce ŠK.

Z obiskom Švedske smo nadvse zadovoljni mi in naši gostitelji, saj smo dobili potrditev, da je naša pot pri vpeljevanju projekta v prakso pravilna. Zelo veliko jim je do tega, da bi še nadalje sodelovali in spremljali naš projekt, saj, kot so se slikovito izrazili: "njihov starček potrebuje svežino našega otroka". Čeprav so študijski krožki način življenja na Švedskem in ena od samoumevnih oblik izobraževanja, jim naše izkušnje pri vpeljevanju le-teh v življenje pomenijo velik prispevek k razvoju modelov prenašanja nekaterih oblik izobraževanja v nova okolja.

Mag. Slavica Černoša, ACS

Mednarodni seminar v Sofiji Vloga nevladnih (prostovoljskih) izobraževalnih organizacij pri oblikovanju politične in pravne kulture odraslih

Na mednarodnem srečanju oktobra letos v Sofiji sva Slovenijo zastopali Alijana Šantej z Univerze za tretje življenjsko obdobje in Branka Emeršič iz Andragoškega centra Slovenije.

Ta srečanja organizira že četrto leto bolgarska organizacija Federation of Societies for Spread of Knowledge pod skupnim naslovom Demokracija skozi izobraževanje.

Srečanja so se udeležili še predstavniki Nizozemske, Nemčije, Rusije in Romunije, največ pa je bilo predstavnikov bolgarskih organizacij s področja izobraževanja odraslih, zato se je tudi večina tem osredotočala na problematiko državljskega izobraževanja v Bolgariji.

Poglavitne teme, ki smo jih obravnavali na seminarju, so zadevale politično kulturo in politično izobraževanje odraslih v večstrankarski družbi, nevladne organizacije ter probleme in dileme državljskega izobraževanja odraslih in financiranje državljskega izobraževanja v nevladnih organizacijah.

Bolgarski predstavniki poudarjajo več teženj, značilnih za državljsko izobraževanje v njihovi državi:

- gospodarsko in politično realnost (pomanjkanje politične in pravne kulture ter neučinkovito javno mnenje zaradi ostalin totalitarnega enostrankarskega sistema.)
- nepripravljenost vladnih struktur za civilno akcijo in razvijanje državljskega izobraževanja,
- težave pri sporazumevanju med nevladnimi organizacijami, javnimi občili in politiki.

Izražajo potrebo po jasnem vsesplošnem konceptu državljskega izobraževanja za odrasle. Kljub navedenim spremljajočim težavam v t.i. prehodnem obdobju v večstrankarsko demokratično družbo pa poudarjajo izjemno zaznavne težnje v družbi za zvišanje ravni politične kulture.

Alijana Šantej z Univerze za tretje življenjsko obdobje sem s seminarjskim prispevkom želela opozoriti zlasti na dejavno vlogo starejših v izobraževanju, ki pripelje starejše do sodelovanja na vseh področjih družbenega dogajanja. Za delovanje v družbi potrebuje človek znanje in spretnosti (t.i. izobraževanje za pridobivanje moči: ekonomske, politične, pravne, psihične, itd.); te pa si mora najprej pridobiti, se jih naučiti. Demokracija ni sistem, ki bi mu človek preprosto pripadal, ker pač zdaj in tukaj je pod tem imenom, temveč proces, ki se ga moramo najprej naučiti in nato neprenehoma učiti. Podlaga za demokratično delovanje pa je temeljno znanje o demokratičnem sporazumevanju, in tudi to si je treba pridobiti.

Predstavitve prispevka na seminarju je temeljila na študijskem primeru - Izobraževanje za demokracijo in demokratično sporazumevanje, ki ga pri Univerzi za tretje življenjsko obdobje vodi prof. Dušana Findeisen.

Branka Emeršič iz Andragoškega centra pa sem se v svojem prispevku bolj osredotočila na vprašanje, kakšne so možnosti in meje projektov državljskega izobraževanja in kako lahko programi izobraževanja za demokracijo pripomorejo k razvoju civilne družbe.

V razpravi za omizjem ob koncu seminarja je bil poudarjen zlasti pomen sodelovanja nevladnih organizacij z vlado in javnimi občili oziroma pomen uspešne komunikacije med njimi. Urediti je treba zakonodajo na področju nevladnih organizacij, prav tako pomembni pa so tudi mednarodni stiki in povezave.

Poglavitni pomen seminarja je bil, da smo se seznanili s položajem na področju državljskega izobraževanja odraslih in s položajem nevladnih izobraževalnih organizacij v Bolgariji ter navezali stike in izmenjali izkušnje s predstavniki izobraževalnih organizacij iz različnih držav. Pogrešali pa sva več dinamike v metodah dela na seminarju, saj je bilo premalo možnosti za bolj problemsko organizirane razprave.

Alijana Šantej, Univerza za tretje življenjsko obdobje in Branka Emeršič, ACS

Evropski posvet prostovoljskih združenj ESVA

Vloga izobraževanja odraslih pri razvoju prostovoljskega sektorja in civilne družbe je osrednja tema Evropskega posveta prostovoljskih združenj, ki vsako leto organizira srečanja predstavnikov prostovoljskih združenj, strokovnjakov na področju civilne družbe in organizatorjev izobraževanja v prostovoljskih združenjih iz različnih držav. Ta tematika se na posvetih obravnava iz različnih zornih kotov, npr. glede na razvoj lokalnega okolja (Romunija), glede na razmerja med prostovoljskimi organizacijami in državo (Danska), letos pa je bila osrednja pozornost namenjena etničnim prostovoljskim

organizacijam v večkulturnih državah. Izhodišče letošnjega posveta sta bili večkulturnost in večetničnost sodobnih družb, ki se žal pogosto zrcalita v pojavih neprilagojenosti in nekultiviranosti manjšin. Vsaka pravna država skuša urediti in izboljšati položaj etničnih manjšin tako, da oblikuje in uveljavlja ustrezno zakonodajo, zagotavlja socialno varnost, sprejema ukrepe za izboljšanje gospodarskega položaja in posreduje pri izobraževanju otrok, mladine in odraslih. To pa vendarle ne pomeni, da je tako mogoče zadostiti vsem potrebam ali doseči popolno adaptacijo, bodisi zaradi tega, ker je zakonodaja preozka, ali zaradi tega, ker ne upošteva nekaterih značilnosti in posebnosti etničnih skupin. Zato je smisel delovanja prostovoljskih združenj, ki pri oblikovanju programov upoštevajo vrednote, jezik, kulturo, folkloro in potrebe manjšin po izobraževanju ta, da nadomestijo pomanjkljivosti državnega urejanja.

Tudi prostor (lokacija), kjer je bilo organizirano letošnje srečanje, je bil v duhu etničnih manjšin, saj je Finska Ljudska visoka šola v Espu že od začetka svojega delovanja namenila posebno pozornost švedsko govorečim Fincem. Švedsko govoreči Finci, 6-odstotni delež finske populacije, so etnična manjšina, ki razvija svojo kulturo, ljudsko izročilo in jezik, ki se po svojih značilnostih precej razlikuje tako od švedske kot tudi od finske kulture. Šola ponuja predvsem programe splošnega izobraževanja, programe literature, umetnosti, slikarstva, kiparstva, organizira pa tudi programe poklicnega izobraževanja. Udeleženci Ljudske visoke šole v Espu povezujejo svoje dejavnosti s programi in projekti prostovoljskih združenj švedsko govorečih Fincev, s katerimi pogosto tudi organizirajo skupne akcije, prireditve, športne dogodke, izdajajo knjige ipd.

Posvet je bil organiziran od 8. do 13. oktobra, udeležilo se ga je 58 gostov iz 13 držav (Bolgarija, Danska, Estonija, Finska, Nemčija, Madžarska, Nizozemska, Poljska, Romunija, Švedska, Ukrajina, Britanija, Slovenija), organizirala pa sta ga Mednarodni sklad prostovoljskih združenj in Finski sklad za izobraževanje odraslih.

Na plenarnih predavanjih in ob delu v skupinah smo udeleženci posebej poudarili pomen oblikovanja mreže prostovoljskih združenj v lokalnih okoljih ter namenili posebno pozornost izobraževanju in usposabljanju lokalnih vodij, ki spodbujajo delovanje prebivalstva v lokalnem okolju, hkrati pa jih podpirajo pri sodelovanju v izobraževalnih dejavnostih. Ob sodelovanju v delovnih skupinah smo se seznanili z delovanjem nekaterih prostovoljskih organizacij, predvsem v vzhodno in srednjeevropskih državah, ki so se z ustreznim organiziranjem izobraževanja in sodelovanjem pri izpeljavi nekaterih lokalnih projektov zelo prilagodile etničnim skupinam.

Letošnji posvet je ponudil precej novega znanja iz organiziranja izobraževalne dejavnosti prostovoljskih združenj etničnih manjšin, saj so sodelovali vidni strokovnjaki, npr. P. Jarvis, J. Katus, K. Gronholm idr., predstavljene pa so nam bile tudi izkušnje iz delovanja nepridobitnega področja v evropskih državah, ki so ponujale predvsem praktične predloge.

Jasmina Mirčeva, ACS

